

Однак, у багатьох випадках диференційований підхід до пластів оригінальної субстанції пам'ятки не дозволяє в адекватній художній формі виразити в повній мірі складність і багатство історичної субстанції. І на це є ряд причин, які лежать в площині професійної культури, інвестиційних намірів, засобів реконструктивної адаптації [4].

1. Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства. – М. Стройиздат, 1984. – 214 с.
2. Линч К. Совершенная форма в градостроительстве: Пер. с англ. В.П.Глазычева. – М. Стройиздат, 1986. – 264 с.
3. Крыстев Т. В контексте времени // Архитектура и общество. – София, 1987. – 182 с.
4. Царенко С.О., Литвинов А.І. Адаптація історичної забудови у системі управління розвитком поселень // Вісник ВПШ. – 1997. – №4. – С.31-35.

Отримано 28.12.2009

УДК 725.85

В.А.НИКОЛАЄНКО, д-р архіт., А.В.ЗАУРАЛЬСЬКА

Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНИХ БАЗ ФУТБОЛЬНИХ КЛУБІВ

До Євро-2012 в складі загальної інфраструктури необхідно побудувати нові та реконструювати існуючі навчально-тренувальні бази футбольних клубів України. В дослідженні визначено основні фактори, що впливають на архітектурно-планувальну та функціонально-просторову організацію навчально-тренувальних баз футбольних клубів.

К Евро-2012 в составе общей инфраструктуры необходимо построить новые и реконструировать существующие учебно-тренировочные базы футбольных клубов Украины. В исследовании определены основные факторы, влияющие на архитектурно-планировочную и функционально-пространственную организацию учебно-тренировочных баз футбольных клубов.

It is necessary to build and reconstruct the study and training bases of Ukrainian football clubs in structure of general infrastructure before EURO 2012 championship. The study identified key factors that influence the architectural and planning and functional-spatial organization of study and training bases of football clubs.

Ключові слова: навчально-тренувальна база, футбольний клуб, Європейський Союз Футбольних Асоціацій (УЄФА).

Фізкультурно-спортивні послуги використовуються суспільством для різнобічного фізичного й духовного розвитку, зміцнення здоров'я, профілактики захворювань, формування здорового способу життя, продовження творчого довголіття, розумної й цікавої організації відпочинку населення. Спорт високих досягнень є найвищою фазою розвитку масової фізичної культури, що є запорукою здоров'я нації, під-

літків, юнацтва. Для підготовки спортсменів високого рівня необхідні відповідні умови – сучасні навчально-тренувальні бази. Особливої актуальності тема набуває у зв'язку з проведенням в Україні Чемпіонату Європи з футболу у 2012 р., до якого в складі загальної інфраструктури необхідно побудувати нові навчально-тренувальні бази, які мають відповідати вимогам УЄФА.

Необхідно визначити фактори, що впливають на формування та організацію навчально-тренувальних баз футбольних клубів.

Досліджень архітектурно-планувальної організації навчально-тренувальних баз футбольних клубів в Україні та СНД не проводилося. Питання розвитку та типології фізкультурно-спортивних комплексів розкрито М.Г.Зобовою [1, 2].

Мета даної роботи – дослідження основних факторів, що впливають на архітектурно-планувальну та функціонально-просторову організацію навчально-тренувальних баз футбольних клубів.

Навчально-тренувальна база (НТБ) – це відокремлена територія, на якій розташовано спортивні й допоміжні споруди та будівлі, необхідні для проживання, тренування, відновлювання й відпочинку спортсменів, тренерів та обслуговуючого персоналу.

Основні фактори, що впливають на архітектурно-планувальну організацію навчально-тренувальних баз футбольних клубів (рис.1):

1. Містобудівні фактори – розміщення в структурі міста, району; доступність/недоступність транспортна; орієнтація та інші характеристики ділянки; можливість візуальної і містобудівної ізоляції будівлі.

2. Природно-екологічні фактори – зв'язок з природним середовищем (водойми, ландшафт, лісові масиви); кліматичні характеристики місцевості; екологічні характеристики; використання візуальних захисних властивостей навколишнього середовища.

3. Архітектурно-композиційні фактори – візуальне сприйняття об'єкту; функціональність композиції об'єкту; функціональне зонування за загальним та обмеженим доступом; архітектурно-планувальні та ергономічні фактори; індивідуалізація за клубними ознаками.

4. Соціально-економічні фактори – етапність розвитку клубних споруд; відповідність економічному стану клубу; можливість комерційного використання споруд клубу.

Визначено фактори, що впливають на розміщення навчально-тренувальних баз футбольних клубів (рис.2):

- природний (рельєф, клімат);
- містобудівний (наявність лісових масивів, річок, озер);
- екологічний (якість повітря, інсоляція, аерація, шуми та акустика);

- транспортний (зручні транспортні зв'язки з іншими складовими клубної інфраструктури, проїзди та під'їзди);
- функціонально-планувальний (взаємоув'язаність функціональних зон);
- ергономічний (урахування особливих умов та вимог до спортивних приміщень);
- соціально-економічний (матеріальна база);
- візуальне сприйняття (комфортність, комплексна гармонізація архітектурного і природного середовища);
- індивідуалізація (використання засобів композиції);
- елітарний фактор (створення обмеженого простору та доступу).

Фактори, що впливають на організацію навчально-тренувальних баз футбольних клубів				
Містобудівні фактори	Природно-екологічні фактори	Архітектурно-композиційні фактори	Соціально-економічні фактори	
1. Розміщення в структурі міста, району	1. Зв'язок з природним середовищем (водойми, ландшафт, лісові масиви)	1. Візуальне сприйняття об'єкту	1. Етапність розвитку клубних споруд	
2. Доступність / недоступність транспортна	2. Кліматичні характеристики місцевості	2. Функціональність композиції об'єкту	2. Відповідність економічному стану клубу	
3. Орієнтація та інші характеристики ділянки	3. Екологічні характеристики	3. Функціональне зонування за загальним та обмеженим доступом	3. Можливість комерційного використання споруд клубу	
4. Можливість візуальної та містобудівної ізоляції будівлі	4. Використання візуальних захисних властивостей навколишнього середовища	4. Архітектурно-планувальні та ергономічні фактори	5. Індивідуалізація за клубними ознаками	

Рис.1 – Фактори, що впливають на організацію навчально-тренувальних баз футбольних клубів

Схему впливу основних факторів залежно від категорії навчально-тренувальної бази наведено на рис.3. Основними факторами є:

1) економічні фактори, прибутки мають перевищувати витрати або наближатись до рівності. До прибутків футбольного клубу належать: фінансовий стан футбольного клубу, можливості власників футбольних клубів, залучення спонсорських коштів. До витрат належать:

Рис.2 – Фактори, що впливають на розміщення навчально-тренувальних баз футбольних клубів

- податки – податок на землю або орендна плата за землю, податок на додану вартість, податок на прибуток;
- вартість енергоносіїв: газ, вода, електроенергія, тепло (у випадку відсутності власної котельні);
- капітальний та поточний ремонт будівель і споруд, у тому числі доріг;
- витрати на підтримання функціонування: очистка доріг, інвентар, форма, антидопінгові заходи;
- витрати на заробітну плату працівників, місцеві податки та збори;

2) естетичні фактори – фірмовий стиль (клубний автобус, форма, оздоблення фасадів, вирішення інтер'єрів, ландшафтна архітектура), рівень комфортності;

3) нормативні вимоги – Положення «Про атестацію футбольних клубів України»:

- навчально-тренувальні об'єкти повинні бути доступними для футбольного клубу протягом року.

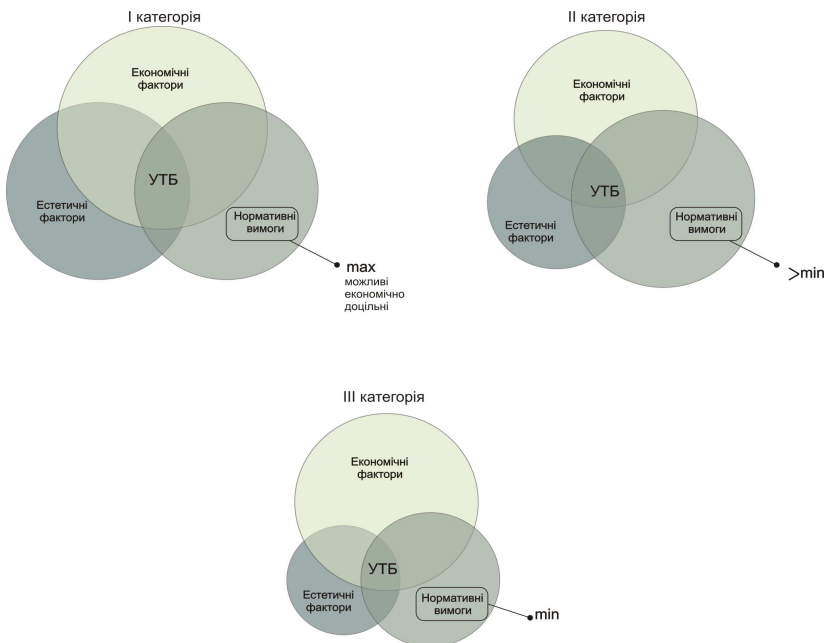

Рис.3 – Схема впливу основних факторів залежно від категорії навчально-тренувальної бази

Альтернатива 1: Претендент на атестат є законним власником навчально-тренувальних об'єктів.

Альтернатива 2: Подавець заявки на одержання ліцензії може представити письмовий договір із власником навчально-тренувальних об'єктів.

- умови для проведення тренувань – затверджена інфраструктура. УЄФА рекомендує встановити наступні вимоги до клубної інфраструктури для тренувань, що дозволяє регулярно проводити тренування протягом року за будь-яких погодних умов:
  - кількість тренувальних полів на відкритому повітрі на команду або на клуб повинна становити не менше трьох за встановленими розмірами та якістю;
  - кількість тренувальних полів у закритому приміщенні на команду або на клуб повинна становити не менше одного;

- кількість, мінімальні розміри та якість роздягалень на команду або на клуб становить 60 м²;
- кількість, мінімальні розміри та якість медичних пунктів на команду або на клуб – 15 м².
- Футбольне поле – технічні характеристики. Футбольне поле повинно мати:
  - Альтернатива 1:* природне трав'яне покриття.
  - Альтернатива 2:* штучне покриття (відповідне стандартам якості УЄФА). Воно має бути абсолютно рівним і гладким, у гарному стані та придатним для гри у футбол.
- Футбольне поле – ігрова зона. Загальні розміри ігрової зони повинні становити 20х80 м.

Відповідно до категорій ступінь впливу цих факторів змінюється – у III категорії найбільш впливовими є економічні фактори, нормативні вимоги є мінімальними, найменш впливовими є естетичні фактори; у II категорії також найбільш важливими є економічні фактори, нормативні наближаються до мінімуму, естетичні фактори є найменш впливовими; у I категорії економічні та естетичні фактори є приблизно рівними, нормативні вимоги – максимально можливі економічно доцільні.

Таким чином, визначено фактори, що впливають на архітектурно-планувальну та функціонально-просторову організацію навчально-тренувальних баз футбольних клубів, і фактори, що впливають на розміщення навчально-тренувальних баз. Наведено схему впливу основних факторів залежно від категорії навчально-тренувальної бази.

1.Зобова М.Г. Принципы архитектурно-градостроительного проектирования и модернизации физкультурно-спортивных комплексов: Автореф. дисс. ... канд. архит.: спец.18.00.02 – Архитектура зданий и сооружений. – Нижний Новгород, 2009. – 21 с.

2.Зобова М.Г. Основные причины возникновения современных типов физкультурно-спортивных комплексов (ФСК) // Тезисы докл. 65-й Всерос. науч.-техн. конф. по итогам НИР СГАСУ за 2007 г. «Актуальные проблемы в строительстве и архитектуре. Образование. Наука. Практика». – Самара, 2008. – С.209-210.

Отримано 04.02.2010